

2. Struktura zemědělských podniků vyjádřená ve třídách ekonomické velikosti

Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, evropský klasifikační systém umožňuje detailní rozčlenění zemědělských podniků do 14 tříd ekonomické velikosti. Pro účely tohoto vyhodnocení byly subjekty zahrnuté do strukturálního šetření roztrženy do tří základních skupin ekonomické velikosti. V rámci této analýzy rozlišujeme malé zemědělské podniky (třída ekonomické velikosti I.-V.), středně velké zemědělské podniky (třída ekonomické velikosti VI.-IX.) a velké zemědělské podniky (třída ekonomické velikosti X.-XIV.). Výsledky strukturálního šetření z hlediska zastoupení jednotlivých skupin ekonomické velikosti zachycuje tabulka 3.

Nejpočetnější skupinu představují malé subjekty, které tvoří necelé dvě třetiny (60 %) všech zemědělských podniků v ČR. Druhou nejvíce zastoupenou je skupina středně velkých zemědělských podniků (33 %). Nejméně početnou je skupina velkých zemědělských podniků (7%). V detailním rozlišení zahrnuje nejvíce subjektů třída ekonomické velikosti III (4 347 subjektů), dále třída IV (4 320 subjektů) a třída VI (3 190 subjektů). Nejmenší počet zemědělských podniků náleží do velikostní třídy XI, do které spadá pouze 266 subjektů. Přestože se jedná o nejméně zastoupenou skupinu, je v rámci velkých zemědělských podniků (třída ekonomické velikosti X.-XIV.) soustředěna podstatná část zemědělské produkce ČR. Tyto podniky obhospodařují 66 % z celkové výměry zemědělské půdy a v přepočtu na dobytčí jednotky se podílí 76 % na celkovém počtu chovaných hospodářských zvířat. Opačná situace je u malých zemědělských subjektů, z převážné většiny fyzických osob, které jako nejpočetněji zastoupená velikostní skupina hospodaří pouze na 5 % zemědělské půdy ČR s podílem 4 % z celkového počtu chovaných hospodářských zvířat.

Výsledky strukturálního šetření potvrzují závislost mezi ekonomickou velikostí a právní formou zemědělských podniků. Přibližně dvě třetiny fyzických osob (66 %) byly zařazeny do třídy malé ekonomické velikosti (I.-V.). Podíl velkých podniků je v rámci skupiny fyzických osob zanedbatelný (1 %). Zcela odlišnou velikostní strukturu lze sledovat u právnických osob, kde více než polovina (52 %) zemědělských subjektů spadá do kategorie velkých podniků. Do střední velikostní skupiny bylo zařazeno 39 % zemědělských podniků právnických osob. Zbývajících 9 % tvoří malé právnické osoby, které však v řadě případů provozují zemědělství pouze jako vedlejší činnost.

Tabulka 3: Struktura podniků podle ekonomické velikosti

Třída ekonomické velikosti	Zemědělské subjekty celkem		Subjekty fyzických osob		Subjekty právnických osob	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
I	1 160	4,4	1 159	5,0	1	0,0
II	2 841	10,7	2 827	12,1	14	0,5
III	4 347	16,4	4 286	18,4	61	2,0
IV	4 320	16,3	4 211	18,1	109	3,5
V	3 052	11,5	2 951	12,7	101	3,2
Malá (I.-V.)	15 720	59,5	15 434	66,2	286	9,2
VI	3 190	12,1	3 025	13,0	166	5,3
VII	2 396	9,1	2 187	9,4	208	6,7
VIII	2 229	8,4	1 793	7,7	437	14,1
IX	978	3,7	570	2,4	409	13,2
Střední (VI.-IX.)	8 794	33,3	7 575	32,5	1 219	39,2
X	439	1,7	178	0,8	261	8,4
XI	266	1,0	64	0,3	202	6,5
XII	358	1,4	51	0,2	307	9,9
XIII	512	1,9	23	0,1	489	15,7
XIV	345	1,3	2	0,0	343	11,0
Velká (X.-XIV.)	1 920	7,3	318	1,4	1 602	51,6
Celkem*	26 434	100,0	23 327	100,0	3 107	100,0

*Nezahrnuty neklasifikované podniky

Velikostní struktura zemědělských podniků je z regionálního pohledu v jednotlivých krajích podobná. Největší procentuální zastoupení malých podniků bylo zaznamenáno ve Zlínském (77 %), Libereckém (69 %) a Moravskoslezském kraji (68 %). Středně velké subjekty jsou v největší míře zastoupeny ve Středočeském kraji (41 %), v Ústeckém kraji (39 %) a na Vysočině (39 %). Nejvyšším podílem velkých podniků se vyznačují Středočeský kraj (10 %), Olomoucký kraj (9 %) a Pardubický kraj (9 %). Z hlediska celkového počtu zemědělských subjektů hospodaří nejvíce podniků malé ekonomické velikosti v Jihomoravském kraji (2 325 subjektů), kde je situováno téměř 15 % všech zemědělských podniků malé ekonomické velikosti v ČR. Největší počet velkých zemědělských podniků se nachází ve Středočeském kraji, kde má sídlo celkem 329 subjektů této velikostní skupiny, jejichž podíl na celkovém počtu velkých zemědělských podniků v ČR činí 17 %.